

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

Kuva-arkistokurssi 21.11.2022

SUUNTAVIIVOJA KUVA- ARKISTOJEN SOPIMUKSIIN

SOPIMINEN

Sopimusvapauden periaate: Melkein mistä tahansa voi sopia ja sopimuksen muoto on vapaa. (Rajoituksena se, että teoksen tekijä ei voi kokonaan luovuttaa moraalisia oikeuksiaan muille.)

Suullinen ja kirjallinen sopimus ovat molemmat päteviä. Suullinen sopimus on kuitenkin vaikeasti todennettavissa

SAVELTAJA
TAIDEMAALARI
RUNOILJA
GREAT MAASAI PROPHET

Suomen valokuvataiteen museo
PIRSO PORKKI

Tervehdys!

Minulla ei ole mitään äitini
 kurrien käyttöä
vastaan missä yhteydessä ta-
hansa nyt ja iankaikkisesti.

Turussa 20.1.2000

“A Verbal Contract Isn’t Worth the Paper It’s Written On”

- sananlasku

Matti Koivumäki, 1972. Svm D2002:109/2094

VALOKUVIEN LUOVUTTAJILLA ON ERILAISIA INTRESSEJÄ

Taloudelliset intressit

Elämäntyyön säilyttäminen

Näkyvyys ja tunnettuus

Yrityksen, yhteisön tms. historian säilyttäminen

Oman käytön mahdollistaminen luovutuksen jälkeenkin

Museon/arkiston käyttöoikeuksien rajoittaminen

MUISTIORGANISAATION INTRESSIT

Suunnitelmallinen, kokoelmapolitiikan mukainen kartunta

Valokuva-aineiston riittävän laajat käyttöoikeudet omassa toiminnassa: esim. kokoelmahallinta, näyttelyt, julkaisut, tutkimus, yleisötyö, asiakaspalvelu, tuotteistaminen

Tasapaino kokoelman käytettävyyden, työllistävyyden ja merkittävyyden välillä

Mahdolliset taloudelliset intressit?

KOHTAAVATKO LUOVUTTAJAN JA VASTAANOTTAJAN NÄKEMYKSET?

Aineiston luovuttajilla voi olla ääneen lausumattomia odotuksia ja oletuksia siitä, miten museo toimii

Selkeä kirjallinen sopimus edistää molemminpuolista ymmärtämystä ja auttaa ehkäisemään myöhempiä ristiriitatilanteita

Kirjallinen sopimus on lisäksi organisaatiolle mahdollisuus avata ja perustella niitä periaatteita, jotka ohjaavat sen kokoelmatoimintaa. ("Tämän sopimuksen tarkoituksena on...")

1. SOPIMUKSEN TARKOITUS

Tällä sopimuksella Suomen valokuvataiteen museo ja valokuvateosten tekijänoikeuksien omistaja sopivat niistä periaatteista, joilla Suomen valokuvataiteen museo voi käyttää kokoelmiinsa kuuluvia teoksia omassa toiminnassaan. Lisäksi tällä sopimuksella voidaan sopia käyttöoikeuksien välittämisestä kolmansille osapuolille.

1. SOPIMUKSEN TAVOITTEENA ON:

- Turvata tekijän alkuperäisaineiston säilyvyys
- Selkeyttää valokuvien käyttöön ja tekijänoikeuksiin liittyviä juridisia ja käytännön kysymyksiä
- Helpottaa tekijän kuvien laillista käyttöä kaikkiin hyväksyttäviin tarkoituksiin kuten tutkimukseen, opetukseen, tiedotukseen, julkaisutoimintaan ja audiovisuaaliseen toimintaan.
- Vähentää kuvien laitonta käyttöä ja täten toimia esimerkkinä tekijänoikeuslain soveltamisesta
- Edistää museon asemaa tekijän valokuvien säilyttäjänä ja tutkijana

Aineiston käyttö ja arkistointi

Haastattelu- ja kuva-aineisto arkistoidaan Suomen valokuvataiteen museon kokoelmiin, sekä valtakunnalliseen tallennus ja kokoelmayhteistyöhön (TAKO) osallistuvien museoiden yhteiseen Suomi-kokoelmaan, joissa se on hankkeeseen osallistuvien museoiden käytössä yleisten tallennusperiaatteiden mukaisesti. Tämä voi tarkoittaa aineiston ja sen osien käyttöä ja luovuttamista tutkimus-, opetus-, näyttely-, tiedotus- ja julkaisutoimintaan, myös digitaalisessa muodossa. Mahdollisesta kaupallisesta käytöstä sovitaan erikseen. Aineiston käyttäjä vastaa siitä, että aineistoa ei käytetä haastateltavaa tai hänen omaisiaan loukkaavassa tai vahingoittavassa tarkoituksessa. Tarvittaessa Suomen valokuvataiteen museo noudattaa salassapidon velvoitetta siten, että haastateltava ei ole mahdollista tunnistaa.

SUOSTUMUS

Annan luvan siihen, että minua koskeva haastattelu- ja valokuva-aineisto, joka kerätään pimiödokumentointihankkeen yhteydessä vuonna 2012, saadaan tallettaa Suomen valokuvataiteen museon kokoelmiin ja sitä voidaan käyttää tämän sopimuksen mukaisesti.

AIVAN ALUKSI

On selvittävää, kuka valokuva-aineiston omistaa

Entä kuka omistaa aineiston tekijänoikeudet, mikäli ne ovat voimassa

Sisältääkö aineisto teoksia, ”tavallisia valokuvia” vai molempia?

Selvitettävä onko olemassa aineistoa koskevia (aikaisempia) sopimuksia: omistuksesta, käyttöoikeuksista, tekijänoikeuksista

Älä viivyttelä sopimisen kanssa!

**S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O**

SOPIMUS TEKIJÄNOIKEUDEN OMISTAJAN KANSSA

**Oikeudet aineiston julkaisuun ja
kappaleenvalmistukseen (näyttelyvedokset yms.)**

**Oikeudenomistaja voi säilyttää tekijänoikeudet
itsellään, mutta luovuttaa museolle erikseen
sovitut käyttöoikeudet**

**Museolle voidaan myös sopia oikeus välittää
aineistoa kolmansille osapuolille
(kuvapalvelu/asiakaspalvelu).**

**Oikeudenomistaja voi myös luovuttaa aineiston
museolle täysin oikeuksin – korvausta vastaan
tai korvauksetta**

Reino Loppinen: Wäinö Aaltonen,
1954. SVM D1982:20/7

SOPIMUS PERIKUNNAN KANSSA

Usein yksittäinen henkilö toimii perikunnan edustajana, jolloin on syytä pyytää valtakirjat muilta perikunnan jäseniltä

Perunkirjaote voidaan pyytää sopimuksen liitteeksi

Jälkeläiset toivovat usein kopioita omaan käyttöön

Ei ”piikki auki digitoinnissa” -lupauksia!

Jälkeläiset voivat myös esittää toiveen aineiston vapaasta käytöstä omassa toiminnassa

Syytä miettiä: Jos aineisto on luonteeltaan yksityistä, esim. perhepiirissä kuvattua, museon voisi olla syytä sopia käytöstä myös kuvissa esiintyvien henkilöiden kanssa, mikäli mahdollista. Tällöin museo välttyy vaikeilta henkilösuojakysymyksiltä. Kuolleiden oikeudet?

Kokoelma-amanuenssit Fritze ja Sipponen sekä konservaattori Sallas tutustuvat valokuvaajan jäämistöön

YRITYKSET, YHDISTYKSET JA MUUT JULKISET TOIMIJAT

Haluavat usein luovuttaa tilaa ja resursseja vievän arkiston.

Sovittava käyttöehdot niin, että kokoelman hoito ja luovuttajan palvelu eivät kuormita liikaa.

Kuka tai ketkä aineiston ovat kuvanneet? Yleensä valokuvaajia on useita.

Jos tekijänoikeudet ovat voimassa, kuka ne omistaa? Ovatko kuvat syntyneet työsuhteessa vai hankittu kertajulkaisu-oikeudella?

**S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O**

KERÄILIJÄN KOKOELMA

**Keräilijä on todennäköisesti kiinnostunut siitä,
että valokuvia käytetään monipuolisesti
museon työssä**

**Teoskokoelman kohdalla omistajalla voi olla
vaatimuksia kokoelmien
esittämisen/näkyvyyden suhteen**

**Olisi hyvä sopia, kuinka kokoelman nimi /
lahjoittaja ilmoitetaan kuvan käytön yhteydessä**

**Omistusoikeus ei anna oikeutta luovuttaa
käyttöoikeuksia**

S U O M E N
V A L O
K U V A
T A I T E E N
M U S E O

Erja Hannula ja Jorma Hinkka
lahjoituskokoelmastaan tehdyn näyttelyn
avajaisissa Valokuvataiteen museossa

MUITA TARPEELLISIA SOPIMUKSIA

**Sopimus muun kuin kokoelmaan kuuluvan aineiston käytöstä
(esim. tutkimuskäyttöön kuvattu muiden omistama aineisto)**

Nauhoitetun tai videoidun haastattelun käyttösopimus

Lainasopimukset

Valokuvataiteen museon kokoelma-
amanuenssi Leena Sipponen,
valokuvaaja Marko Rantanen ja
museologian opiskelija Niina Ala-
Fossi käyvät läpi museon
sopimuspapereita

LOPUKSI

Sopimuksista kannattaa tehdä mahdollisimman yksiselitteisiä ja konkreettisia

Sopimuksen yhteydessä on käytävä selväksi, mitä aineistoja se koskee: d-numerot, lista sopimuksen liitteenä tms. Eri sopimukset kokoelman eri osille?

Sopimuksista kannattaa pyrkiä tekemään myös mahdollisimman pitkäikäisiä (poikkeuksiakin on, esim. deponoinnit): voimassa ”kunnes tekijänoikeudet ovat rauenneet ja kuvien käyttö vapautunut”

Sopimusten johdonmukainen arkistointi skannattuna ja paperisena!